MAATALOUS

Ensimmäisen kevään karitsointien aikaan mietin, että ei tästä tule mitään. **LAMPURI SARITA MIKKONEN, KANGASNIEMI**

VILLE-PETTERI MÄÄTTÄ

Lampuri Sarita Mikkonen siirtää katrastaan lohkolta toiselle yhdessä innokaan paimenkoira Buddyn kanssa.

Harvinaisen mustan pilkun villoihinsa saanut karitsa nauttii kesästä emänsä valvovan silmän alla.

Suosaaren texeleiden hienot kasvutulokset perustuvat eläinten hyvään hoitoon ja huippupässien käyttöön, Sarita Mikkonen painottaa.

Huippulampola jalostaa karitsoille pussihousut

Suosaaren lampolan texel-uuhet astutetaan aina laatupässeillä. Näin eläinaines pysyy hyvänä ja karitsat kasvavat mallikkaasti.

KANGASNIEMI (MT)
Lampuri **Sarita Mikkonen** hankki parhaita mahdollisia texeleitä jalostuslampoloista, kun hän aloitti lampaiden kanssa kymmenkunta vuotta sitten.

”Kun on alusta saakka hyvä eläinaines, siitä on hyvä jatkaa.”

Paljasjalkainen kaupunkilainen Mikkonen muutti puolisonsa kanssa tämän kotitilalle Kangasniemelle vuonna 2002. Puoliso käy muualla töissä.

Ensimmäiset 52 uuhta ja kolme siitospässiä ostettiin vuonna 2003.

”Siitä lähdettiin opettelemaan. Ensimmäisen kevään karitsointien aikaan mietin, että ei tästä tule mitään.”

Sisukas ja oppimishaluinen lampuri ei antanut periksi.

Nyt Suosaari on hyväksytty texel-rodun jalostuslampolaksi, joita Suomessa on yhteensä vain kolme.

Katraassa on 70–80 uuhta. Lisäksi on jalostuspässejä.

Mikkosen tavoitteena on jalostaa rakenteeltaan ja lihakkuudeltaan huipputexeleitä.

”Pässillä pitää olla pussihousut”, lampuri kuvailee takajalkojen kunnollisten lihasten muotoa.

Mikkosen apuna ovat innokkaat ja uskolliset paimenkoirat Max ja Buddy.

Vain huippupässejä isiksi

Suosaaren neljän kuukauden ikäisten karitsoiden kasvutulokset ovat huippuluokkaa. Muun muassa selkälihaksen leveys vetää vertoja englantilaisten lajitovereiden vastaaviin.

Hyvän eläinaineksen ja tulosten taustalla on aina huippupässi.

Mikkonen haluaa säilyttää useita pässilinjoja, joten hänellä on keinosiemennyslupa.

Suomessa on enää muutama pässilinja, joita Suosaaressa voi käyttää. Siksi uutta siementä on ostettava ulkomailta, lähinnä Englannista.

Suosaaren eläimillä on kysyntää, ja kaikki tämän vuoden karitsat on jo varattu.

Uuhen arvonlisäveroton hinta on 320 ja pässin 550 euroa.

Erinomaisinkaan eläinaines ei riitä, jos lampaita ei hoida ja ruoki hyvin, Mikkonen painottaa.

Lampola on vanha navetta, joka lampurin mukaan on työläs mutta toimiva. Pääasia, että eläimet voivat hyvin.

Seuranta itsestäänselvyys

Suosaari on alusta saakka kuulunut Pro Agrian tuotosseurantaan. ”Se on ollut itsestäänselvyys.”

Lampaanlihan tuotanto ja kulutus, milj. kg 1997–2014

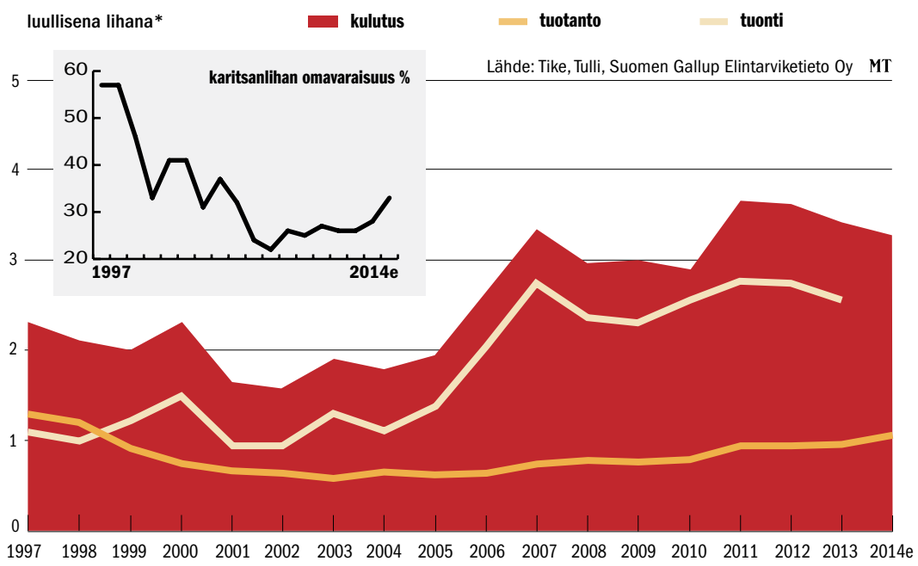

*Luullisesta lihasta luutonta 80%, lisäksi kypsennyshävikki vaihtelee 10–30% tuotteesta riippuen

Mikkonen kannustaa lammastiloja liittymään seurantaan.

”Jos mukana on kourallinen tiloja, eivät niiden eläimistä lasketut indeksit ole riittävän luotettavia.”

Monet suuret lammastilat ovat viime vuosina jääneet pois seurannasta.

Tarkkailumaksu on uuhikohtainen, joten usean sadan lampaan lampolalle kustannus on melkoinen.

”Tähän toivottaisiin maksukattoa”, Mikkonen kertoo.

Karitsat ja poistoeläimet

Mikkonen kasvattaa teuraaksi karitsat, jotka eivät kelpaa jalostukseen sekä poistoeläimet.

Karitsat myydään Vainion teurastamolle 4–6 kuukauden ikäisinä. Tuottajahinta lihakilolta on ollut parhaimmillaan viiden euron tietämillä.

Mikkonen ottaa palautuksena teurastamolta parhaat taljat ja myy ne netin kautta.

Villat kehräytetään Pirtin kehräämössä Mikkelissä ja myydään lähinnä Facebookin kautta.

Turhia väärinkäsityksiä

Mikkonen on Suomen texel-yhdistyksen puheenjohtaja.

Hän haluaa oikoa texel-rotuun liittyviä monia väärinkäsityksiä kuten rodun huonot emo-ominaisuudet ja sikiävyys.

Uuhi on erinomainen ja huolehtiva emä. Suosaaressa yksi uuhi saa keskimäärin 1,8 karitsaa, mikä on rodulle erittäin hyvä luku.

Villasta saa erinomaista lankaa. Taljojenkaan laadussa ei ole mitään moittimista, ne ovat kauniita eivätkä huovu helposti.

Luomu ei tuo lisäarvoa

Suosaarella on peltoa 26 hehtaaria, josta laitumena on 10. Pellot ovat luomussa ja eläimille on tänä vuonna haettu luomustatus.

Jalostuseläinten kasvattamiseen ja myyntiin luomu ei juuri tuo lisäarvoa.

Päätös luomulampaista johtuu lähinnä EU:n kaavailuista kieltää tilaa pitämästä peltoja mutta ei eläimiä luomussa.

MAIJA ALA-SIURUA

Lampaanlihan tuotantobarometri tammi–joulukuu 2013 (teurastus)
muutos–% edellisen vuoteen

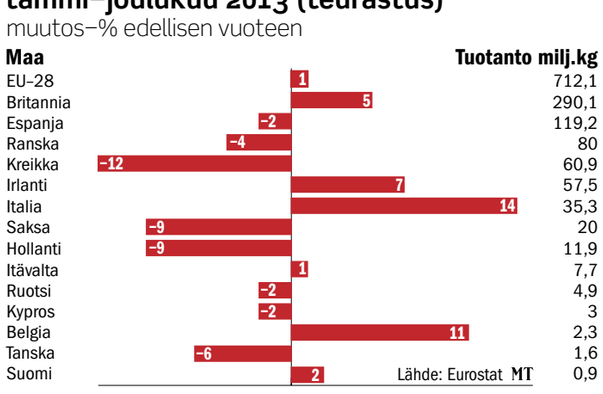

Karitsanlihan tuottajahinta 2010–2014

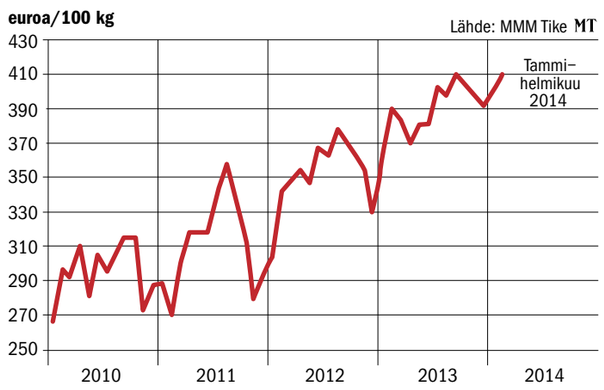

TEXEL

Hollantilainen liharotu

Alkuperältään hollantilainen rotu. Suomeen tuotu ensimmäisen kerran 1960-luvulla Ruotsista.
Kookkaita ja erittäin lihaksikkaita sekä sarvettomia. Väri valkoinen.
Aikuiset pässit painavat keskimäärin 90–110 kg ja uuhet 65–85 kg.
Teuraslaatu on erinomainen ja vähärasvainen.
Puhdasrotuisia texel-lampaita on maassamme 1 500–2 000.
Pässejä käytetään puhdasjalostuksen ohella teuraskaritsoita kasvatettaessa risteytyksissä ja kolmiroturisteytyksissä teuraskaritsoiden isärotuna.
Sikiävyydeltään keskinkertainen, keskisikiävyys tuotosseurannassa mukana olevilla uuhilla 1,7.
Karitsoiden syntymäpaino on keskimäärin 5–6 kg ja päiväkasvu 250–350 g.

Luomutuotannossa vain vähän vakavia rikkomuksia

Valtaosa luomutuotannon valvonnoissa viime vuonna havaituista säännöstenvastaisuuksista oli niin lieviä, että niistä selvittiin pelkällä huomautuksella, kertoo Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Huomautuksen saanut luomuyrittäjä on velvollinen korjaamaan havaitut puutteet.

Vakavammissa virheissä luomuyrittäjälle voidaan antaa markkinointikielto eli tuotteen myyminen luomutuotteena kielletään. Tuotteen myyminen jouduttiin viime vuonna kieltämään vain harvassa valvotuista tapauksista.

Luomukotieläintiloilla markkinointikieltoja määrättiin 22. Kasvintuotannossa havaituista virheistä huomautuksia annettiin 157.

Luomuketjussa oli viime vuonna noin 4 100 maatilaa, joista 814:llä on luomukotieläintuotantoa. Markkinointikieltoja ja huomautuksia ei voi kuitenkaan suoraan verrata tilojen määrään, sillä sama tila on voinut saada useamman kuin yhden huomautuksen tai markkinointikiellon.

Kaikkein vakavimmissa tapauksissa yrittäjä menettää oikeutensa luomutuotantoon tai luomutuotteiden valmistamiseen määräajaksi tai pysyvästi. Viime vuonna vain yksi kasvinviljelytila menetti luomustatuksen.

Yleisimmin puute on kirjanpidossa

Luomumaatiloilla luomuvalvonnassa havaitut puutteet liittyvät useimmiten luomusuunnitelmaan tai -kirjanpitoon, lohkomuistiinpanoihin tai tavanomaisesti tuotettujen siementen käyttöön.

Tavanomaista siementä käytti viime vuonna viisi prosenttia valvotuista tiloista.

Lähes yhtä monella oli puutteita myös maan hoidossa tai viljelykierrossa.

Yrityksissä huomautukset lisääntyneet

Yhteensä Evira teki viime vuoden aikana lähes 6 400 luomutarkastusta. Maatilojen lisäksi luomuvalvonnan piirissä ovat kaikki 28 luomusiementä pakkaavaa siemenpakkaamoa, 44 luomurehua toimittavaa yritystä ja 621 elintarvikeyritystä.

Kaikki ketjun lähes 5 000 yritystä tarkastettiin luomuehtojen mukaisesti vähintään kerran.

Koko luomuketjussa tarkastajat antoivat viime vuonna yhteensä 1 080 huomautusta. Valtaosan niistä sai elintarvikeyritys. Niiden valvonnoista lähes 46 prosentissa annettiin huomautus jostain havaitusta puutteesta.

Eviran mukaan havaittujen puutteiden määrä on elintarvikeyrityksissä viimeisen neljän vuoden aikana koko ajan kasvanut. Vielä vuonna 2010 huomautuksia annettiin vain noin 13 prosentissa elintarvikeyritysten valvonnoista.

Viranomaisten mukaan todennäköisesti huomautusten määrän kasvu johtuu siitä, että valvonnat on pystytty kohdentamaan aiempaa tarkemmin sellaisiin kohteisiin, joissa virheitä tehdään.

JUHANI REKU

Koloradon-kuoriaisia havaittu

Joutsenossa Etelä-Karjalassa on löydetty koloradonkuoriaisia paikasta, jolla tuholaisia ei ole aikaisemmin havaittu.

Lähimpään viime vuonna todettuun esiintymään on matkaa noin kymmenen kilometriä, kertoo Elintarviketurvallisuusvirasto Evira.

Aikuinen kuoriainen löytyi omakotitalon kuistilta, mutta pihapiirin perunapalstalta kuoriaista ei ole löytynyt. Viranomaisten mukaan on todennäköistä, että kuoriainen on kulkeutunut Venäjältä ilmavirtausten tai rahtitavaran mukana.

Viranomaiset löysivät viime viikolla aikuisia koloradonkuoriaisia, munaryhmiä ja pieniä toukkia Ruokolahdella ja Joutsenossa kohteissa, joissa tuholaisia oli myös viime vuonna.

Evira olettaa, että uusia kuoriaisia on kulkeutunut ainakin Kaakkois-Suomen alueelle todennäköisemmin ilmavirtojen mukana. Lisäksi täällä mahdollisesti talvehtineet kuoriaiset ovat alkaneet nousta maasta.

Jos epäilee havainneensa koloradonkuorisia, pitää välittömästä soittaa numeroon 040 801 4407.

MAIJA ALA-SIURUA

Rikkakasviruiskutukset kohta loppusuoralla

Rikkakasviruiskutuksia tehdään harausten ohella. Savikka ja saunakukka on syytä torjua hyvin, sillä ne kilpailevat tehokkaasti kasvualasta myöhemmin kesällä ja ne lisäävät pellon siemenpankkia.

Sateiden jälkeen Goltix/Metafolilla on myös hyvä teho. Isot savikat (10–15 cm) voidaan vielä ruiskuttaa Betanal + Tramat seoksella (1,5–2,0–(2.5) l/ha + 0,3 – 0,4 l/ha) tai Betanal Progress + Betanal seoksella (1,0–1,5 l/ha +1,5–2,0 l/ha). Pienemmät ainemäärät kevyille maille ja suuremmat savimaille.

Öljyä on syytä käyttää myös enemmän, jos savikat ovat isoja. Jos savikat eivät kuole, ruiskutus voidaan joutua uusimaan 4–5 päivän kuluttua. Jos saunakukat ovat halkaisijaltaan yli 2 cm, tankkiseos vaatii Safarin ja Matrigonin yhdistelmää. Jos sää on n sateinen ja kylmä, ei suositella Safari-ohjelmaa.

Jos ruiskutuksista on jäänyt isoja saunakukkia, pellot kannattaa harata. Jos harausta ei tehdä, saunakukat on syytä poistaa viimeistään kukinnan alkuvaiheessa murskaamalla kasvuston yläpuolelta. Yksittäiset sauniot voi perata käsin. Rikkakasvi-, Matrigon- tai juolavehnäruiskutuksen jälkeen anna aineiden vaikuttaa vähintään viikko ennen harausta.

Pelto-ohdakkeen ja -valvatin hyvä torjunta vaatii toisen ruiskutuksen. Myös pesäkkeet on syytä käsitellä toiseen kertaan.

Matrigon pysäyttää kasvun vain tilapäisesti. Matrigon tehot jäävät huonoksi, jos lämpötila jää alle 15 asteen. Jos pellolla esiintyy runsaasti ohdaketta, valvattia ja juolavehnää, pellot kannattaa laittaa viljelykiertoon ensi vuonna.

Haraukset sekoittavat uutta maata pintaan, joka edistää rikkojen taimettumista. Jos kasvusto ei ole sulkeutunut, harauksen jälkeen tarvitaan vielä yksi rikkakasviruiskutus.

Kukkavarret/ villijuurikkaat

Kukkavarsia voi esiintyä tavallista runsaammin, joten niitä kannattaa tarkkailla sitä mukaan kuin niitä ilmestyy kasvustoon. Villijuurikkaat erottuvat jo viljellyistä juurikkaista. Jos villijuurikkaita on runsaasti, pelto kannattaa harata. Rivien kohdalta villijuurikkaat joudutaan perkaamaan käsin.

AJANKOHTAISTA KASVINSUOJELUSTA

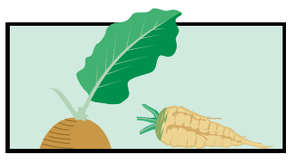

Villijuurikkaan varsi on perattaessa katkaistava hiukan maanpinnan alapuolelta, muuten varren tynkään kasvaa uusia versoja. Ylivuotiset juurikkaat on perattava myös pellolta. Tässä vaiheessa katkaistut villijuurikkaat voi jättää pellolle. Villijuurikaslohkot on syytä laittaa säännölliseen viljelykiertoon.

Juurikaskärpänen

Hämeessä on tehty ensimmäiset havainnot juurikaskärpäsestä. Se munii lehtien alapinnoille ryhmän valkeita munia, joista toukat kuoriutuvat 2–7 päivän kuluttua.

Toukat kaivautuvat lehden sisään, jossa ne syövät solukkoa. Tämä näkyy lehdessä käytävinä eli miinoina.

Ruiskutus tehdään heti, kun lehdissä näkyy miinoja. Jos juurikaskärpäsen miinoja alkaa olla joka kolmannessa kasvissa kasvusto suositellaan ruiskutettavaksi pienellä määrällä pyretroidia (Decis 0,1–0,2 l/ha) tai dimetoaatilla (Danadim Progress 0,5 l/ha).

Pohjavesialueilla ei saa käyttää dimetoaattivalmisteita. Jos kasvit ovat vielä pieniä, voi juurikaskärpäsen toukka vioittaa pahasti taimia. Kasvustoja kannattaa tarkkailla lähiviikkojen aikana.

Sokerijuurikkaan Tutkimuskeskus ja Sucros Oy
www.sjt.fi
www.sucros.fi